

РЕШЕНИЕ

№ 1294

гр. София, 16.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 14-ТИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на седми ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Ася Събева

Членове: Елена Тахчиева
Кристина Филипова

при участието на секретаря Таня Ж. Петрова Вълчева
като разгледа докладваното от Елена Тахчиева Въззивно гражданско дело № 20231000502422 по описа за 2023 година

Производството е по реда на чл.258 и сл. ГПК.

С решение от 03.01.2023г. по гр. дело № 347/2022 г. по описа на Пернишки окръжен съд, частично е уважен предявеният от В. Н. Д. против Прокуратура на РБ осъдителен иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ за заплащане на обезщетение в размер на 30 000лв за причинени неимуществени вреди от незаконно обвинение в извършване на престъпление по чл.321 ал.3 вр. ал.1 НК, за което е признат за невиновен с влязла в сила присъда по НОХД № 3817/2017г по описа на СпНС, ведно със законната лихва от 13.06.2022г. Със същото решение искът е отхвърлен за разликата между присъденото обезщетение от 30 000лв и претендираното от 140 000лв.

Решението е обжалвано от Прокуратура на РБ в осъдителната му част с доводи за неправилност, поради нарушение на материалния и процесуален закон, и необоснованост. Конкретните оплаквания са, че не са доказани вреди като елемент от фактическия състав по ЗОДОВ, които да са единствено и само пряка и непосредствена последица от дейността на прокуратурата по въпросното наказателно производство, тъй като паралелно с него е водено друго наказателно дело, приключило с осъдителна присъда. Твърди, че правилно съдът приел липсата на причинна връзка по отношение на голяма част от твърдените от ищеца неблагоприятни за него последици, и че правилно достигнал до извод, че не са установени вреди, които да превишават по обем обичайно търпените вреди при всяко наказателно производство. Неправилно, обаче съдът при тези изводи определил обезщетение, което се явява прекомерно спрямо действителните вреди, с което нарушил материалния закон /чл.52 ЗЗД/. Въз основа на посоченото, се иска отмяна на решението в осъдителната му част и отхвърляне на иска, евентуално намаляване на обезщетението по размер.

Против решението в отхвърлителната му част е постъпила насрещна въззивна жалба от ищеца В. Н. Д. чрез пълномощник с оплаквания за неправилност. Поддържат се

оплаквания, че съдът е нарушил разпоредбата на чл.52 ЗЗД, защото обезщетението не съответства на действително търпените вреди, като не са оценени в достатъчна степен обстоятелствата относно тежестта на повдигнатото обвинение, изолацията му от семейството по време на задържането под стража. Твърди се още, че не са съобразени вредите, свързани с неразумната продължителност на наказателното производство. Искане за отмяна на решението в обжалваната му отхвърлителна част и вместо това уважаване на искане за предявения размер.

В срок е постъпил отговор от ищеца на подадената от прокуратурата въззивна жалба с възражения против оплакванията.

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните оплаквания и възражения на страните. Процесното първоинстанционно решение е валидно и допустимо в обжалваните му части.

От фактическа страна не е спорно и е изяснено пред първата инстанция, че на 12.02.2009г., по реда на чл. 356 ал. 3 от НПК е било образувано досъдебно производство № 621/2009г. по описа на 07 РУ – СДВР, прокурорска преписка № 1597/2009г. по описа на Софийска градска прокуратура, срещу неизвестен извършител за това, че на 11.02.2009г. в гр.София умишлено се е опитал да умъртви друго по особено мъчителен начин и с особена жестокост, чрез нанасяне на множество удари в жизненоважни точки на тялото – корема и коремната област, като опита е останал недовършен по независещи от дееца причини – престъпление по чл. 116 ал. 1 т. 4 вр. чл. 115 вр. чл. 18 ал. 1 от НК. В хода на разследване по горното досъдебно производство са били събрани доказателства относно участие на ралчини лица в организирана престъпна група по смисъла на чл. 321 от НК, поради което с Постановление на Софийска градска прокуратура са били отделени материали от досъдебното производство, въз основа на които е образувано досъдебно производство № 832/2009г. по описа на 07 РУ – СДВР срещу неизвестен извършител за престъпление по чл. 321 от НК. На 15.04.2009г. ищецът е бил задържан по реда на чл. 70 ал. 1 т.3 ЗМВР за срок от 24 часа във връзка с евентуално извършено престъпление по чл. 321 ал.3 НК. С постановление от 16.04.2009г. ищецът е привлечен като обвиняем по ДП № 832/2009г. по описа на 07 РУ - СДВР за извършено престъпление по чл. 321 ал. 3 ал. 2 т. 2 вр. ал. 1 от НК. С постановление на наблюдаващия прокурор при СГП от същата дата, ищецът е бил задържан под стража за срок от 72ч., считано от датата и часа на предявяване на постановлението за привличане на обвиняем, а на 18.04.2009г. с постановление на разследващ полицай при 07 РУ – СДВР, на ищеца вече е било предявено прецизирано обвинение за престъпление по чл. 321 ал. 3 предл. 2, т. 2 вр. ал. 1 вр. чл. 354а ал. 1, предл. 4 и 5 от НК.

Спрямо ищеца с протоколно определение на СГС на 18.04.2009г. е била взета мярка за неотклонение „задържане под стража“, на 17.02.2010г. мярката е била изменена в „домашен арест“, а в следствие с постановление на СГП от 19.04.2010г. променена в „парична гаранция“ в размер на 2000лв.

От представените от прокуратурата писмени доказателства пред първата инстанция се установява, че към датата на справката за съдимост 17.04.2009г., ищецът е имал една противообществена проява по чл.345а НК, както и че с присъда от 21.02.2012г. ищецът е бил признат за виновен за престъпление по чл.345а ал.3 пр.2 ал.1 НК и осъден на 4 месеца лишаване от свобода, изтърпяването на което е отложено по реда на чл.66 НК и е приспаднало от наказанието периода на задържане.

Последвало е обединяване с постановление от 12.10.2009г. на СГП ДП № 621/2009г. и ДП № 832/2009г., и двете по описа на 07 РУ – СДВР в едно досъдебно производство – под № 621/2009г. по описа на 07 РУ – СДВР, пр. пр. № 1597/09г. по описа на СГП, а след това досъдебно производство № 621/2009г. е заведено под № 633/2009г. по описа на СДВР,

прокурорска преписка № 1597/09г. по описа на СГП. С постановление от 21.02.2010г. на ищеца е било предявено ново, прецизирано обвинение за престъпление по чл. 321, ал. 3, пр. 2,3, алт. 7, т. 2 вр. ал. 2 от НК, а на 13.05.2016г. е предявено ново обвинение по чл. 321 ал. 3 пр. 2 и пр. 3 ал. 10, т. 2 вр. ал. 2 НК.

С присъда от 16.11.2018г. на СпНС, 12 състав, ищецът е бил признат за невиновен и оправдан по повдигнатото му обвинение за престъпление по чл. 321 ал. 3 т. 2 вр. ал. 2 от НК.

От събраните пред първата инстанция гласни доказателствени средства чрез разпит на трима свидетели В.Д., Е. Д. и А. Д. /последните двама майка и съпруга на ищеца/, се изяснява, че е бил стресиран, притеснен и психически нестабилен в резултат на повдигнатото му обвинение и от начина, по който ще се отрази на семейството. Свидетелят Д. /без родство с ищеца/ го описва като общителен и контактен човек, който напълно се променил след излизане от следствения арест – не успял да завърши образованието си заради неудобство пред състуденти, разделил се с първата си съпруга, защото след задържането му тя започнала да се отдръпва от него. Разговаряли само по едно дело, по което ищецът е бил оправдан, като на свидетеля не му е известно, че спрямо ищеца в същия период е водено и друго наказателно дело.

От показанията на свидетелите Е. и А. Д., ценени при условията на чл.172 ГПК, се изяснява, че в този период ищецът следвал специалност философия в НБУ, но заради задържането си не успял да завърши образованието си. Според св.Е. Д. независимо от това, че е оправдан, в очите на хората в малкия град синът ѝ продължавал да бъде престъпник. Чувала често думите „внукът на доктора, добро момче, докде стигна в затвора“ или „ето го този, който беше престъпник“. Изпитвал трудности за намиране на работа, започнал да работи благодарение на семеен приятел, близките хора около него се отдръпнали и дори съпругата му често при конфликт го наричала „ти ли бе, престъпник, ще ми кажеш“. В подобен смисъл са показанията на А. Д. /съпруга на ищеца/, която се запознала с него през 2013г, а през 2015г- сключили брак. Посочила е, че обвинението се е отразило много тежко на съпруга ѝ физически и психически, спрял да спортува, променил се живота му. Посочва, че имал добри предложения за работа, които нямало как да приеме на този етап, страдал от безсъние и много дълъг период от време не могъл да преодолее случилото се, защото бил чувствителен човек.

От същите идентично установени като първата инстанция факти се потвърждават правните изводи, че са налице всички предпоставки по чл.2, ал.1 т.3 ЗОДОВ. Доказаните факти, отнасящи се до образувано наказателно производство, по което ищецът е привлечен като обвиняем за престъпление от общ характер и приключването му с оправдателна присъда, обосновават пасивната материалноправна легитимация на прокуратурата като държавен орган в хипотезата на чл.2, ал.1, т.3 ЗОДОВ да отговаря за причинените на потърпевшия вреди, които са пряка и непосредствена последица от незаконното обвинение.

Неоснователни са оплакванията на прокуратурата, че ищецът не е провел успешно доказване на търпените от него вреди в причинна връзка с повдигнатото обвинение. Наказателното преследване по обвинение в извършване на престъпление само по себе си е достатъчен обективен факт, обосноваващ негативно въздействие върху личността на пострадалия, свързано с обичайните и съвсем естествени притеснения от изхода на производството, чувството на злепоставяне и накърняване на морални и нравствени ценности, за които изживявания и причинно-следствената им връзка с наказателното производство не е необходимо да се събират нарочни доказателства /решение №389/4.08.2014г. по гр.д. № 40/2013г., ВКС, IV Г.О. по реда на чл.290 ГПК/.

В конкретния случай описаните обичайни неблагоприятни изживявания се установяват от гласните доказателства по делото. От факта, че двама от свидетелите са близки на ищеца не следва, че депозираните от тях показания следва да се игнорират. Преценката им по реда на чл.172 ГПК дава основание да бъдат кредитирани в частта, в

която почиват на лични и непосредствени впечатления и са логични и последователни. Безспорно от показанията на свидетелите се установява, че ищецът освен обичайните вреди за всеки човек, подложен на репресия като безпокойство, притеснение, тревожност от изхода на делото, е търпял такива в много по-голям интензитет, заради продължителния престой в следствения арест от почти десет месеца, след който според показанията на свидетелите бил физически и психически нестабилен. Всички тези неблагоприятни психически и емоционални преживявания по повод на повдигнатото обвинение е следвало и са били обсъдени и съобразени от първата инстанция, която е отчела като утежняващи обстоятелствата най-тежка мярка за неотклонение „задържане под стража“ почти 10 мес., а след изменението ѝ „домашен арест“ за 2 мес и „парична гаранция“ или общо повече от година и половина – период, превишаващ значително максимално допустимия срок на мерки за процесуална принуда, както и тежестта на повдигнатото обвинение, за което се предвижда наказание от 3-10 години лишаване от свобода. Към повдигане на обвинението на 16.04.2009г ищецът е бил на 24год в най-активната си възраст и неминуемо периода на задържане в следствения арест /10мес/, както и провежданите в продължение на години множество процесуално –следствени действия, са били изключително силни стресогенни източници. Съобразен и обсъден от първата инстанция е продължителния период на наказателното производство от почти 10год., който превишава разумния срок по чл.6 КЗПЧОС и представлява утежняващ фактор за обема на вредите.

Неоснователни са оплакванията на ищеца, че съдът при определяне на обезщетението е нарушил разпоредбата на чл.52 ЗЗД, защото не са съобразени всички от значение обстоятелства относно действително търпените вреди. Правилни са изводите на първата инстанция, че в същия процесен период ищецът е бил обвиняем и по друго дело за престъпление от общ характер, по което е осъден с влязла в сила присъда на 21.11.2012г. и за този период от три години отрицателното въздействие върху неговото качество на живот се явява комплексна последица от наказателната репресия по успоредно водени дела. Посоченото дава основание за редуциране размера на обезщетението за този период с оглед трудната диференциация в обема на вредите, търпени вследствие на отделните наказателни производства в един и същи период. Правилно в тази връзка не са ценени показанията на свидетелите, че ищецът се е притеснявал конкретно по делото, по което е бил оправдан. Първият от свидетелите Д. не е бил наясно, че въобще има друго наказателно дело, по което ищецът е бил осъден, което дискредитира показанията в тази им част. Свидетелите Е. и А. Д. се явяват косвено заинтересовани от изхода на спора и този факт следва да бъде преценен по реда на чл.172 ГПК. Поради това техните показания не следва да се кредитират в частта, в която изтъкват, че негативната обществена реакция към ищеца е причината да не завърши образованието си в НБУ. Вярно е, че за период от 1година е бил задържан и съответно в невъзможност да посещава учебното заведение. Този факт е следвало и е съобразен като неблагоприятна за него последица, но извън посоченото няма доказателства спрямо него да е имало негативна обществена реакция, която да е от естество да го травмира до степен, че да се откаже от следването си. Напротив, от показанията на св.А. Д. става ясно, че са се запознали през 2013г в спортна зала по време на тренировка, което ще значи, че към този момент вече се е върнал към активния си социален начин на живот. Правилно не са ценени и показанията на свидетелите в частта, в която акцентират, че именно в резултат на процесното обвинение, ищецът е загубил приятелски кръг, и че е отъждествяван като престъпник именно по това обвинение, вместо заради осъдителната си присъда по другото дело. Не се подкрепят с доказателства по делото твърденията, че процесното обвинение е причина за влошени семейни отношения със съпругата, и че то е провокирало обидните обръщения към него с „престъпник“ при конфликт. От показанията на св.А. Д. става ясно, че са се запознали през 2013г., а през 2015г сключили брак, когато е бил обвиняем. Следователно, свидетелката е била наясно с воденото срещу него наказателно производство и след като обвинението не е било пречка да задълбочат отношенията си, то не би могло да

се приеме, че е в причинна връзка с настъпилia разрыв в отношенията им. Правилно на края не са взети предвид и доводите за търпени негативни изживявания по повод лошите битови условия в следствения арест – според константната вече съдебна практика по този въпрос прокуратурата не е пасивно легитимирана на отговаря за тях, тъй като съдствените арести са под надзора на друг орган.

Преценката на събраните доказателства във връзка с твърдените от ищеца морални болки и страдания, обаче не надхвърля обичайните в подобни случаи притеснения и негативни преживявания, присъщи на всеки човек, подложен на наказателна репресия. Извън тези неблагоприятни изживявания не се установяват други физически и психологически проблеми в причинна връзка с незаконно повдигнатото обвинение, които да са оставили трайно отражение върху здраве, психика и да са го лишили /с изключение периода на задържане в сл.арест/ от нормален начин на живот.

Изложеното сочи частична основателност на оплакванията на прокуратурата за неправилно приложение на чл.52 ЗЗД, поради несъобразяване на всички от значение обстоятелства за конкретния случай. Действително продължителността на наказателното производство /почти 10г./ и на периода на задържане в следствения арест представляват утежняващ фактор за обема на вредите, но преценени в съвкупност всички от значение обстоятелства и конкретно, че претърпените от ищеца негативни преживявания с най-силен интензитет към и по време на задържането му под стража, които морални страдания, изразяващи се в страх, притеснение, неудобството от публично злепоставяне, не са в обем, надхвърлящ обичайните вреди, които според настоящият състав биха били обезщетени в размер от 20 000лв, над който до присъдения размер от 30 000лв обжалваното решение ще следва да се отмени.

В обобщение решението ще следва да бъде отменено в обжалваната му осъдителна част за разликата между присъденото обезщетение от 30 000лв и установеното за дължимо от 20 000лв, а в останалите си обжалвани части /осъдителна и отхвърлителна/ се потвърди.

По въпроса за разноските: Пред първата инстанция ищецът е бил представляван по реда на чл.38 ал.2 ЗАДв и при този изход на спора определеното възнаграждение на адв. Т.Х. ще се намали от 2196,43лв на 1464,28лв.

Пред настоящата въззивна инстанция са претендирани от ищеца и доказани в размер на 5лв- държавна такса, а на адв.Т.Х. ще се следва възнаграждение по чл.38 ал.2 ЗАДв във вр. с Наредба №1/2004г в размер на 822,73лв.

Водим от гореизложеното, съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение от 03.01.2023г. по гр. дело № 347/2022 г. по описа на Пернишки окръжен съд **в частта**, в която е уважен предявеният от В. Н. Д. против Прокуратура на РБ осъдителен иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ над утановения за дължим размер от 20 000лв до присъдения от първата инстанция размер от 30 000лв, както и в частта, в която в тежест на Прокуратура на РБ са присъдени разноски за адв. възнаграждение по чл.38 ал.2 ЗАДв. над дължимия размер от 1464,28лв до присъдения от 2196,43лв, като вместо това ПОСТАНОВЯВА

ОТХВЪРЛЯ предявеният от В. Н. Д. против Прокуратура на РБ осъдителен иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, предл. 1 ЗОДОВ за обезщетение за неимуществени вреди от незаконно обвинение в извършване на престъпление по чл.321 ал.3 вр. ал.1 НК, за което е признат за невиновен с влязла в сила присъда по НОХД № 3817/2017г по описа на СпНС, ведно със законната лихва от 13.06.2022г. над утановения за дължим размер от 20 000лв до присъдения от първата инстанция размер от 30 000лв, като неоснователен.

ПОТВЪРЖДАВА решение от 03.01.2023г. по гр. дело № 347/2022 г. по описа на Пернишки окръжен съд в останалата обжалвана /отхвърлителна и осъдителна/ част, в която Прокуратура на РБ е осъдена да заплати на В. Н. Д. обезщетение за неимуществени вреди от незаконно обвинение в извършване на престъпление по чл.321 ал.3 вр. ал.1 НК в размер на 20 000лв, за което е признат за невиновен с влязла в сила присъда по НОХД № 3817/2017г по описа на СпНС, ведно със законната лихва от 13.06.2022г.

ОСЪЖДА Прокуратура на РБ да заплати на В. Н. Д. сумата от 5лв, разноски пред въззивна инстанция.

ОСЪЖДА Прокуратура на РБ да заплати на адвокат Т. Х. Х. сумата от 822,73лв, представляваща възнаграждение по чл.38 ал.2 ЗАдв. пред въззивната инстанция.

Решението подлежи на касационно обжалване в едномесечен срок от връчването препис на страните при наличие на предпоставки по чл.280 ГПК.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____